

Suvun juuret

Karl Oskari Wasenius

Eija Jansson

SUVUN JUURET

Karl Oskari Wasenius

Eija Jansson

©Eija Jansson 2022

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books On Demand, Nordersted, Saksa

ISBN: 978-952-80-6183-0

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat.....	4
Vihti.....	6
Perhe 1 Wasenius.....	7
Sirpaleita Oskarin ja Amandan elämästä.....	16
Perhe 2 Holm.....	19
Perhe 3 Wathén.....	22
Perhe 4 Ilmonia/Kristiina Erkontytär.....	25
Karjalohja.....	31
Perhe 5 Nikander.....	32
Perhe 6 Karén.....	34
Karkkila.....	38
Perhe 7 Henell.....	39
Pusulän seurakunnan historiaa.....	41
Perhe 8 Dahlman.....	42
Perniö.....	45
Perhe 9 Kaisa Antintytär.....	46
Perhe 10 Maria Kristiina Mikontytär.....	48
Henkilöluettelo.....	50

ALKUSANAT

Sukututkimuksen pariin ajauduin, kun isäni kertoi Pieksämäen Collaan-suvusta.

1990-luvulla aloittamani tutkimus jäi tyngäksi, sillä tuolloin tietojen etsiminen rullista oli hankalaa. En myöskään osannut tilata oikeita asioita kirjastoomme, jossa niitä oli mahdollista tiettyinä aikana käydä läpi. Myös työelämä rajoitti alkuun pääsemistä, eikä ollut aikaa paneutua menneisyyden syviin syövereihin, joten vähäiset muistiinpanot jäivät odottamaan parempia aikoja.

Vuosia myöhemmin, digitalisaation harpattua melkoisen askeleen eteenpäin ja helpotettua harrastusta, ajauduin uudelleen tutkimuksen pariin. Esivanhempia alkoikin löytyä ja joidenkin tiedot oli helposti selvitettävissä. Toisten tiedot ovat olleet kovankin työn takana. Hitunen onneakin on ollut penkoessani kotiseutuarkistoa mm. Pieksämäellä sekä kysellessäni Vihdin vanhojen valokuvien sivustolla sukuni tietoja.

Isoisäni Karl Oskari Wasenius on syntynyt Vihdissä ja hänen esivanhempansa ovat joko Vihdistä tai lähiseuduilta Perniöstä, Lohjalta, Karkkilasta tai Pusulasta.

Isoisäni tapasi pieksämäkeläisen Collaan-suvun jälkeläisen – isoäitini. Lyhyen Vihdis-sä asumisen jälkeen he muuttivat lopulta Pieksämälle. Tämän sukuhaaran tietoja en tässä kirjassa esittele. Collaanin suvusta on tehty useita sukukirjoja. Pieksämäen Karjalaisten sukuhaaran aika on myöhemmin.

En ole oppinut sukututkija enkä muutamaa Suomen sukututkimusseuran ilmaista kurssia enempää opastusta harrastukseeni saanut. Painotan sanaa harrastus, sillä kirjani tiedot eivät ole siten esitetty kuin sukukirjoissa yleensä. Eikä se ole ollut edes tarkoitukseni. Olen yrittänyt elävöittää kirjaa ajankohtiin ja paikkoihin sijoittuvilla pienillä historiallisilla tiedoilla, joita olen koettanut hankkia kaukolainaamalla mm. Vihtiä koskevia kirjoja ja selaamalla nettiä ahkerasti. Historiantietoni ovat myös kouluhistorian peruja. Joitakin knoppitietoja olen laittanut mukaan, koska itselleni moni termi oli outo ja vaati googletamista. Siksi päätin, että lähisukulaisilleni, jotka luultavasti ovat suurin lukijakunta, on hyvä selventää nuo samat termit tai asiat, joiden sisällöstä itselläni ei ollut lainkaan tai hyvin vähän tietoa.

Kirjan henkilötiedot olen pyrkinyt tarkistamaan mahdollisimman hyvin, ja toivon, että olen vaikeaselkoisia pappien käsialoja osannut tulkita oikein.

Tämä ei siis ole perinteinen sukukirja tai sukututkimus, jollaisia sukututkimukseen perehtyneet tai sukututkimusta ammatikseen tekevät kirjoittavat. Tämä kirja on syntynyt uteliaisuudesta, halusta koettaa selvittää missä ja miten esivanhempani ovat eläneet, mitä he ovat tehneet työkseen.

Vihdin esivanhemmista suurin osa on ollut torppareita, pojat ovat työskennelleet renkeinä ja tyttäret piikoina. Ei siis mitään loistokasta ilmestynyt historian haurailta lehdiltä. Joillekin syntyi paljon lapsia ja heitä myös kuoli paljon. Torppareista, piioista ja rengeistä ei juuri tietoa heru. Hehän eivät olleet tärkeitä eivätkä merkittäviä, joiden elämänpolkua olisi juuri kirkonkirjoja tai perukirjaa enempää kartoitettu. Surua ja ahdistusta aiheutti

historian tutkiskelu torpparilaitoksesta, jossa talosta tai kartanosta riippuen torpparia saatettiin orjuuttaa ja vaatia lähestulkoon mahdottomia. Vanhojen, jo unohdettujen kirjailijoiden kertomuksia torpparien elämästä lukiessani toivoin, että ne esivanhempani, jotka ovat torppaa asuttaneet, ovat olleet sellaisen kartanon alaisuudessa, jossa inhimillisyydelle on ollut sijansa.

Möhemmin talonpojan ja työläisen lähes orjan asema nostatti kapinan, johon tämänkin suvun pari jäsentä lähti mukaan. Heidän kohtalooan ajatellessani ohut suruharso pyyhkäisi mieltä.

Henkilöiden nimistä mainittakoon, että olen suomentanut ne nimet, joille on olemassa suomalainen vastine ja joksi hänet luultavimmin on kastettu. Yleisenä ohjeenahan on, että henkilön nimi kirjoitetaan hänen äidinkiellensä mukaisena. Asiatkirjat on laadittu enimmäkseen ruotsiksi ja papisto on kirjoittanut kirkonkirjoihin nimen ruotsalaisittain. Jos tiedetään, että henkilö oli ruotsinkielinen, hänen nimeään ei muokata. Nimistössä on kuitenkin sellaisia nimiä, joille ei välttämättä ole vastinetta suomeksi enkä ole halunnut arvuutella suomalaista versiota, joten olen ne nimet jättänyt muokkaamatta. Tiedän henkilöistä, että esim. Johanna on siellä kirjoitettu Hannaksi, joten se lienee ollut oikea nimi, mutta ruotsia puhuva pappi on kastekirjaan merkinnyt toisin. Karl taas antaa arvailla olisiko kysymyksessä Kalle vai Kaarlo kuten isoisäni nimi oli Kelan rekistereihin merkitty. Karl Oskarina hän oli kuitenkin suvulleen Oskari. Fredrikille ei ole nimistössä vastinetta enkä oikein ole taipuvainen Vihdin seudulla Savon Reetrikkiin, joten jätän nimen ennalleen.

Hahmottamisen auttamiseksi on joidenkin sukupuussa olevien henkilöiden nimien yhteyteen merkitty P ja numero. Tällä viitataan siihen perheeseen, josta henkilö myös löytyy.

Muutamista sukumme henkilöistä sain valokuvia *Antti Rinteeltä* Vihdistä. Suuret kiitokset hänelle.

Muut henkilökuvat ovat serkuiltani tai vanhempieni jäämistöstä olevasta albumista. Museoviraston kuvia on runsaasti.

Kemissä 20.5.2022

Eija Jansson

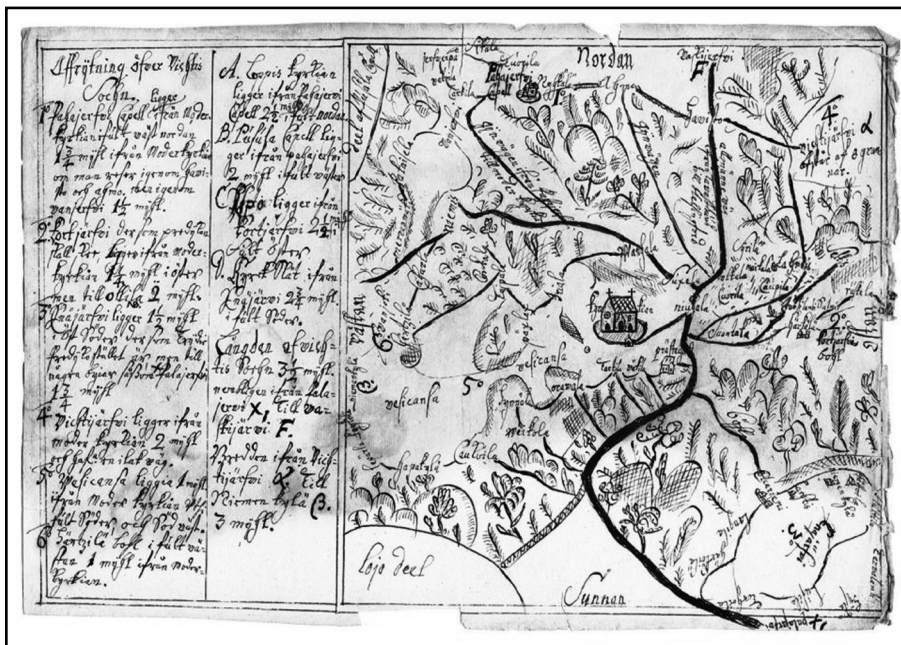
VIHTI

Vihdin suurin järvi on Hiidenvesi, joka on yhteydessä mereen Lohjanjärven ja Karjaanjoen eli Mustiojoen kautta. Se on ollut aikoinaan merkittävä kulkureitti Hämeeseen. Varhaisin tunnettu ihmisen toiminta Vihdissä sijoittuu kivikaudelle ja erityisesti Hiidenveden sekä Vanjärven ympäristöön. Seutu on kuitenkin ollut verrattain harvaan asuttua ja mahdollisesti ajoittain autiota.

Vanhimmat kirjalliset merkinnät Vihdistä ovat vuodelta 1433, mutta seurakunnan perustamisen ajankohtana pidetään vuotta 1507, jolloin ensimmäinen tunnettu kirkkoherra nimitettiin. Näihin aikoihin rakennettiin myös seurakunnan kirkko, Pyhän Birgitan kirkon ja perustettiin pitäjän ensimmäiset säteritilat. 1700-luvulle tultaessa vanha kirkko oli rapistunut ja käynyt liian pieneksi. Sitä korvaamaan rakennettiin nykyinen Vihdin kirkko 1772.

Nykyisen Karkkilan alue oli osa Vihdin seurakuntaa vuoteen 1861, minkä jälkeen 1867 perustetulla Vihdin kunnalla oli nykyiset rajansa. 1800-luvun kansallisaatteen yhteydessä perustettiin Vihdin ensimmäinen kirjasto 1851 ja ensimmäinen kansakoulu 1873.

Sahatoiminta ja pienteollisuus lisääntyivät Vihdissä 1800-luvulta lähtien. Vuonna 1845 nykyisen Vihdin alueella oli viisi erioikeuksia nauttivaa sahaa. Kahden tärkeän teollisuuskylän välille rakennettiin 1912 Ojakkalan-Olkkalan rautatie. Näiden kylien yritykset valmistivat tai louhivat 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa esimerkiksi sahatavaraa, lasia, tiiliä, vaneria ja kalkkikiveä. Sotien jälkeen Vihdin alueelle asutettiin paljon evakoi-
ta. www.wikipedia.fi

Perhe 1 Wasenius

Juha Juhanpoika
1744-1827

Anna Eliaantytär
1743-1797

Eeva Kaisa
Juhantytär
1766-1826

Juha Juhanpoika
1779-1849

Stina Kaisa Holm
1790-1854 P2

Klas Fredrik
Wasenius
1829-1906

**Johanna Charlotta
Wathén**
1836-1928 P3

Karl Fredrik
Wasenius
1860-1923

**Aurora Fredrika
Karén P6**
1867-1930

Karl Oskari
Wasenius
1892-1955

Amanda
Karjalainen
1892-1965

Vihti. Kuva: Irene Wahlberg, Museovirasto.

Tietoisku:

Härtsilässä on ollut vierä vieressä viisi isoa taloa: ratsutilat Seppä ja Manni sekä Hiiri, Markkula ja Viiliä. Seppä kuuluu nyt Mannin tilaan, joka Kaharin tapaan on perintötila ja omistajat tiedetään 1500-luvulta lähtien. (jokikunta.fi)

Vanjoen kylä

Vanjoen kylässä on aikoinaan ollut viisi taloa. Keskiajalla nämä talot ovat sijainneet lähempänä jokea ja sieltä ne on siirretty ylemmäksi, lähemmäksi Turkuun johtanutta maantietä. Maatiloista on jäljellä kaksi, joihin muut on yhdistetty. Mahtavan Skotin ratsutilan rakennuksista on jäljellä vain kivijalkoja, mutta maisema on säilynyt upeana. Skotti on yhdistetty Ryönään. (jokikunta.fi)

Vasemmalla Vanjärven maisemaa. Kuvaaja: Pekka Kyytinen. Oik. Skotin ratsutila. Kuvat: Museovirasto.

Juha Juhanpoika 1744 – 11.12.1827

Juha Juhanpoika s. 1744 Siuntiossa. Hän kuoli 11.12.1827 Vihdin Vanjoen kylässä Skotin rusthollin Böhlen torpassa. Hän avioitui kaksi kertaa. Ensimmäinen vaimo oli Anna Eli-aantytär s. 1743 Siuntiossa. Hän kuoli Böhlen torpassa 9.9.1797.

Juhan ja Annan lapset:

- *Beata* 1772
- *Maija* 1775
- *Juha* 1779

Toinen vaimo oli Eeva Kaisa Juhantytär s. 1766 Vihdissä, Irjalassa. Eeva on kaaviossa näkyvän *Stina Kaisan* äiti. Hän oli aiemmin aviossa *Juho Jaakonpoika Holmin* kanssa. Juhan kanssa hänet vihittiin 6.5.1798. Eeva kuoli 13.11.1826.

Yhteisiä lapsia Juhalla ja Eevalla ei ollut.

Juha Juhanpoika 16.11.1779 – 25.8.1849

Isänsä nimen perijä *Juha Juhanpoika* syntyi Böhlen torpassa 16.11.1779. Hän nai äiti-puolensa tyttären Stina Kaisa Holmin 21.12.1806. Juha Juhanpoika kuoli 70 vuoden iässä vesipöhhöön.

Stina Kaisa syntyi ja kastettiin Vihdissä Salmiksen rakuunatorpassa n:o 21. Hän kuoli 25.8.1849 Böhlen torpassa.

Vihdin lastenkirjoista vuosilta 1777–1797 löytyy merkintä Stina Kaisan asumisesta poikansa Erkki Juhan (Eric Johan Johansson) s. 31.5.1807 kanssa Merramäessä, josta he muuttivat Böhlen torppaan. Erkki on kuitenkin Juhan poika.

Lapsia Juhalle ja Stina Kaisalle syntyi seuraavasti:

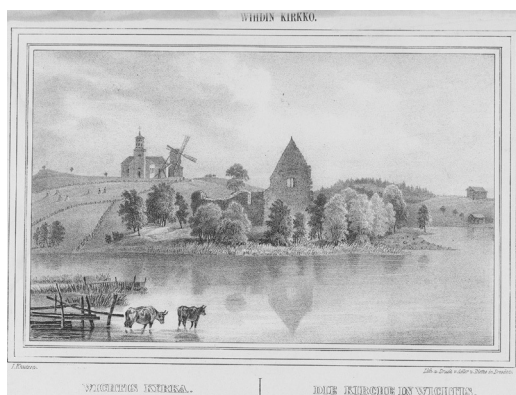
- *Erkki Juha* 1807
- *Anna Hedda* s. 1810 (Avioitui muurari Henrik Kustaa Salinin kanssa 25.10.1831.)

- *Adolf* 1816
- *Vilhelmina (Miina)* 1822
- *Klaes (Klas) Fredrik* 1829

Poika, *Adolf Juhanpoika* syntyi 22.11.1816. Hänen kohdallaan nähdään ensimmäistä kertaa maininta sukunimestä *Wasenius*. Adolfilla oli useita vaimoja: *Anna Reeta* (1804–1842) ja tästä avioliitosta lapsi *Kustaa Adolf*. Ensimmäisen vaimon kuoleman jälkeen hän avioitui *Stina Loviisa Kustaantytären* (1819–1850) kanssa ja liitosta syntyivät lapset *Klaus Viljami* (1844 –?) sekä *Juha Fredrik* (1847–1909). Perheen kohtalo oli karu, sillä Stina Loviisakin kuoli. Kolmas vaimo oli *Anna Leena Hildén* (1816–1868). Heille syntyi poika *Kaarlo Veini* (Carl Sven) v.1851. Poika kuoli kahdeksan vuoden ikäisenä 1859.

Stina Kaisa Holm 13.12.1790 – 10.4.1854

Stina Kaisa syntyi Salmiksessa 13.12.1790, joka oli sotilastorppa. Hänen isänsä oli rakuu-
na *Juho Jaakopinpoika Holm*, joka menehtyi sodassa ennen tytön syntymää. Stinan oli äitinsä kanssa muutettava pois ja he asuivatkin Irjalassa siihen asti, kunnes äiti Eeva avioitui myös leskeksi jääneen Juha Juhanpojan kanssa ja muutti Skotin Böhlen torppaan. Aviomies Stinalle löytyi läheltä, lapsethan kasvoivat yhdessä samassa torpassa. Stina Kaisa kuoli 10.4.1854 Vihdin Vanjoen Skotin talon Böhlen torpassa. Hän oli tuolloin 64-vuotias.

Vihdin Pyhän Birgitan kirkon rauniot. Oikealla Vanjärven maisemaa 1937. Kuvat Museovirasto.

Klas Fredrik Wasenius 23.7.1829 – 3.3.1906

Klas syntyi 23.7.1829 Vihdissä Böhlen torpassa Vanjoella, jossa tuolloin asuivat myös hänen isovanhempansa.

Nuoreksi vartuttuaan Klas Fredrik muutti Lohjalle rengiksi vuoden 1851 lokakuussa Paksalon kylään Augustin rustholliin ja palasi takaisin Vihtiin 30.10.1853. Hän oli tuolloin 24-vuotias. Muuttokirja kertoo hieman Klas Fredrikistä, ja sen mukaan hän ymmärsi kristinopin yksinkertaisesti, hän on ollut läsnä katekismuksen kuulustelussa ja rippikoulussa asianmukaisesti. Herran pyhällä ehtoollisella on käyty säännöllisesti, joista viimei-

sin rippikirjojen mukaan syyskuussa 1853. Hän on elämäntavoiltaan rehellinen ja vapaa naimaan.

Lohjalta Klas Fredrik palasi Vihtiin Vihtijärvelle vuonna 1853 Skotin Ali-Sepän taloon, josta muutti pian Härtsilän kylän Sepän rustholliin rengiksi. Täällä hän tapasi Johanna Charlotta Wathénin (5.2.1836 – 21.3.1928), joka oli ratsutilan vanhimman pojan, Abrahamin, tytär. Myöhemmissä henkikirjoissa hänet on nimetty Hannaksi, mikä lienee ollut hänen kutsumanimensä.

Klasin ja Johannan häät olivat 8.5.1856.

He muuttivat Vanjoelle Karpin taloon vihkimisen jälkeen, jossa Klas jo työskenteli rengin pestissä, koskapa vihkiluettelossa mainitaan, että sulhanen on nuorimies Vanjoen Karpin renki. Sieltä he muuttivat nopeasti Vanjoen Karvan taloon, jossa *Klas Adolf* syntyi 15.6.1856. Vuonna 1857 he palasivat takaisin Karppiin, josta parin vuoden päästä muuttivat Merramäelle Jaakolan taloon vuonna 1859. Klas on merkitty Jaakolan jyvätorppariksi (Sp.T.). Jaakolassa syntyi *Karl Fredrik* 8.9.1860.

Myöhemmin pariskunta on asettunut Härtsilän kylän Mannin taloon maininnalla, että Klas on jyvärenki. Vuosina 1892 Klas lienee sairastellut, koska henkikirja toteaa hänen olleen sairaalloinen. Myös Johannasta on vuonna 1899 toteamus kivulloisuudesta. He ovat aika usein saaneet henkirahan maksusta vapautuksen merkinnällä lyhennettyjä savuja.

Kun Klas kuolee 3.3.1906, jää Johanna asumaan Manniin. Hän asuu yksin leskenä 22 vuotta, kuolemaansa saakka.

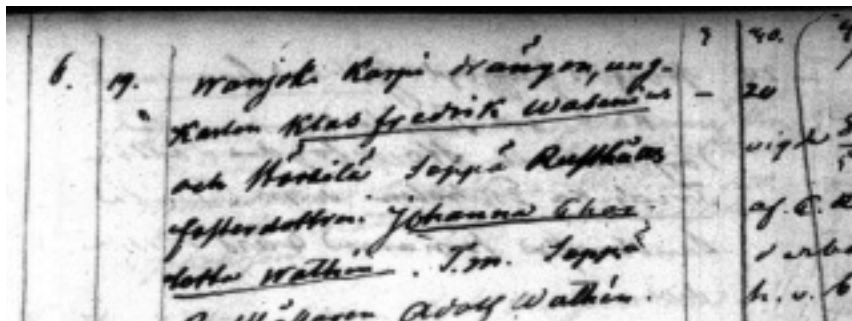
Henkikirjoja seuraamalla Hannan elämä on ollut Härtsilän kylän Mannin rusthollissa ainakin siihen asti kuin henkikirjoja vuoteen 1920 on julkisesti nähtävissä. Mieheensä Klasin kuoleman jälkeen hänestä on merkintä itsellinen, lyhennettyjä savuja.

Pysyvyys yhden talon palveluksessa antaa olettaa, että olot eivät olleet täysin ahdistavia ja heitä on kohdeltu inhimillisesti. Myös määritelmä muonarenki tai jyvärenki sekä myöhemmin Johannan kohdalla maininta itsellisyydestä muodostavat mielikuvan, että pariskunnalla on kenties ollut jonkinlainen oma pirtti tai muu pieni tila/huone elää elämänsä.

Klas Fredrikin ja Johannan lapset:

- *Klas Adolf* 1856
- *Karl Fredrik* 1860

Alla merkintä Klas Fredrikin ja Johannan vihkimisestä.

Isoisäni Karl Oskari Wasenius syntyi Vihdissä 1892 Vanjärven kylän Kujalan torpassa. Hänen esivanhempansa ovat asuttaneet Uuttamaata kauan.

Esipolvia löytyykin Perniöstä, Karjalohjalta, Lohjalta, Siuntioista, Karkkilasta ja Karjaalta. Suurin osa heistä on ollut piikoja, renkejä ja torppareita, joista ei juuri muutamaa kirkonkirjan merkintää enempää ole tietoa löydettävissä. Pari rakuunaa ratsasteli 1700-luvun lopulla ja jokunen talonpoika antoi tyttärensä torpparille vaimoksi.

Monen esivanhemman elämä on ollut kovaa ja leipä tiukassa. Vaikka lapsia syntyi runsaasti, saattoi heitä kuolla myös paljon. Surua on moneen perheeseen riittänyt. Kovuudesta kertoo eräänkin esiäidin joutuminen ruotuvaivaiseksi.

Tämän suvun sukunimiä ovat mm. Henell, Holm, Dahlman, Karén, Nikander ja Wathén Waseniuksen ohella.

KL 99.3

